

ПРИРАЧНИК ЗА СПРОВЕДУВАЊЕ КАМПАЊИ ПРОТИВ ГЛАСИНИ

спроведува

подржано од
COUNCIL OF EUROPE

СОДРЖИНА

Што е гласина?	1
Што ја сочинува инфраструктурата против гласини?	1
Која е улогата на активистите против гласини?	1
Како да станете активист против гласини?	1
Зошто стратегија против гласини?	2
Клучни чекори на стратегијата против гласини	3
Обука на активисти против гласини	6
Комуникација и дисеминација	20
Апнех - Работни листови	22
За Совет на Европа	35
За Европската младинска фондација	35
За ФОРУМ 16 и кампањата против гласини „Гласно сокаче - Будно чикмаче“	36
Галерија на фотографии од кампања	37

Овој Прирачник е изработен во рамки на проектот „Кампањата против гласини: Гласно сокаче – Будно чикмаче“ која ја спроведува Здружението за граѓански активизам ФОРУМ 16 – Битола, а која во 2020 година е поддржана од Советот на Европа (CoE) преку Европската младинска фондација (EYF). Прирачникот не мора да ја одразува официјалната позиција на Советот на Европа. Сите барања во врска со репродукција или превод на целиот или дел од овој документ треба да бидат упатени до ФОРУМ 16. Сите други преписки во врска со овој документ треба да бидат упатени до ФОРУМ 16.

За прирачникот

Целта на овој Прирачник е да понуди ресурси и да помогне во креирање и спроведување на стратегии, односно кампањи против гласини. Истиот остава значаен простор за секој град, организација, граѓанин и слично да го прилагоди на својот контекст и на специфични околности, како и да одлучи за своите приоритети и цели. Имајќи ја предвид комплексноста на темата и природата на оваа иницијатива, сигурни сме дека ќе идентификуваме слабости, но тоа би биле само нови можности за ажурирање на дел од содржината на овој Прирачник.

ШТО Е ГЛАСИНА?

- Приказни за индивидуалци, група граѓани или ситуации
- Можат да бидат точни, неточни, делумно точни или делумно неточни
- Градат мит, предрасуди и стереотипи (особено во тензични ситуации)
- Се слушаат, па повторуваат и пренесуваат без да се размисли за вистинитоста

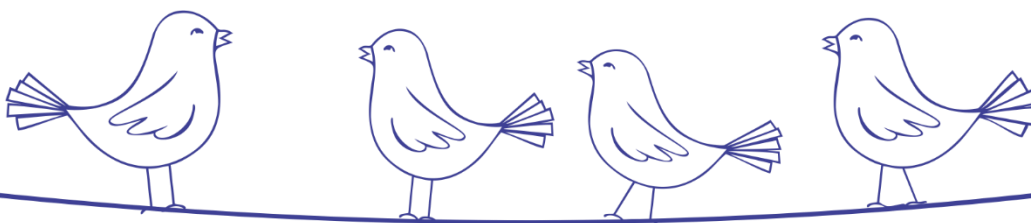
ШТО ЈА СОЧИНУВА ИНФРАСТРУКТУРАТА ПРОТИВ ГЛАСИНИ?

1. Мрежа против гласини

- Ја води и насочува кампањата
- Граѓанско општество, јавен сектор и приватен сектор
- Гради капацитети (регрутира и обучува активисти, спроведува план за кампања против гласини, ги следи и мониторира гласините)

2. Активисти против гласини

- Близу до граѓанинот, контакт лице в лице
- Регрутираат - локални/релевантни актери и специфични целни групи/лица
- Ги оспоруваат гласините, ги знаат фактите, комуницираат алтернативни наративи, следат и мониторираат гласини, вклучени се во активностите на мрежата

КОЈА Е УЛОГАТА НА АКТИВИСТИТЕ ПРОТИВ ГЛАСИНИ?

Според дефиницијата на Совет на Европа, активисти против гласини се граѓани кои решиле да станат активни во кршење на гласините и на предрасудите. Тие можат да го сторат тоа во нивниот секојдневен живот со семејството, пријателите и на работното место.

КАКО ДА СТАНЕТЕ АКТИВИСТ ПРОТИВ ГЛАСИНИ?

За да се стане активист против гласини, треба да се присуствува на обука за да се добие знаење за главните концепти на стратегијата против гласини, како и комуникациски вештини потребни за да се оспорот гласините за време на интеракцијата лице в лице.

ЗОШТО СТРАТЕГИЈА ПРОТИВ ГЛАСИНИ?

Во реалноста, гласините, предрасудите и дискриминаторските ставови изобилуваат, а мнозинството од населението е несвесно за нивното присуство. Популистичкиот и демагошкиот дискурс се размножи во последните години и ги зајакна предрасудите. Таков дискурс честопати создава бариери помеѓу „нас“ и „нив“, дефинирани во етнички, национални, културни, економски, религиозни или други термини.

Релевантноста на борбата против предрасудите и дискриминацијата е очигледна, а зголемувањето на говорот на омраза има многу негативни последици. Овие процеси, за жал се во пораст низ целиот свет. Стратегијата против гласини се фокусира на промовирање критичко размислување и подигнување на свеста за негативните ефекти на стереотипите, предрасудите и неточните гласини со спроведување на активности за нивно намалување.

Стратегиите против гласини имаат за цел да спречат и избегнат големи проблеми при стигматизацијата и дискриминација. Затоа што евидентно е дека предрасудите и гласините играат значајна улога во попречување на позитивната интеракција. Тие создаваат ментални бариери и ги попречуваат иновациите и креативноста. Минимизирањето на гласините и стереотипите носат придобивки за целото општество.

Иако интернетот и социјалните медиуми носат нови можности за зголемена врска меѓу луѓето, тие се, исто така, високо ефективни канали за ширење неточни гласини и говор на омраза. Одговорноста за ова прашање е колективна; владите, граѓанското општество и граѓаните имаат клучни улоги.

Се поставува прашањето: Зошто да се стави акцент на гласините, а не директно на говорот на омраза?

Малкумина од граѓаните може да негираат дека учествувале во еден или друг момент во ширење гласина. Во оваа смисла, гласините се појдовна точка за причините и последиците на подлабоки прашања, за предрасудите и нивната врска со дискриминацијата и говорот на омраза. Според тоа, стратегиите против гласини не се фокусираат на врвот на ледениот брег (злосторства од омраза), туку на пониски нивоа, каде се создаваат предрасудите. Стратегиите против гласини, исто така, апелираат на одговорност и на колективната и индивидуалната одговорност на сите граѓани.

Стратегија против гласини за прв пат беше промовирана во 2010 година во Барселона, Шпанија. Како дел од Интеркултурниот план на градот, преку партиципативен процес во кој се вклучиле над 3.000 луѓе, се идентификувале фактори кои спречувале луѓе од различно етничко или културно потекло да се интегрираат во општеството.

Врз основа на позитивните резултати на проектот, во 2014 година Советот на Европа предводеше европски проект (The Communication for Integration (C4i)) за прилагодување на стратегијата против гласини во повеќе европски градови. Целта беше да се систематизира методологијата и, пред сè, да се процени нејзиното влијание. Резултатите од проектот беа многу позитивни и оттогаш, интересот за стратегии против гласини од други градови само порасна. Добрите практики и резултати, се споделени во документот „Cities Free of Rumours: How to build an anti-rumour strategy in my city“. Во последните години, стратегијата против гласини привлече интерес и од градови, влади и организации од неевропски земји како Јапонија, Канада, Мексико, Јордан, Мароко, Чиле, Колумбија и САД, меѓу другите.

КЛУЧНИ ЧЕКОРИ НА СТРАТЕГИЈАТА ПРОТИВ ГЛАСИНИ

- 1. Подготовка на стратегијата**
- 2. Идентификување и анализа на главните гласини**
- 3. Развивање инфраструктура против гласини**
- 4. Спроведување на кампања против гласини**

1. Подготовка на стратегијата

а) Донесување на одлука

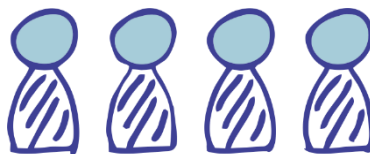
Зошто да има кампања против гласини? Кои се целите и очекуваните резултати? Кои се предизвиците, грижите и причините што ќе го натераат некој да ја донесе оваа одлука?

б) Човечки ресурси и буџет

Стратегијата против гласини значително се потпира на градење силна социјална мрежа со многу доброволци, како и на креативноста и искористувањето на она што веќе се случува и се прави во градот. Сепак, тоа бара некои ресурси. Затоа е важно пред да се започне, да се има јасна идеја за потребите, но и за буџетот и човечките ресурси. За да се гарантира правилен развој на стратегијата потребни се најмалку 2-4 лица. Буџетот ќе зависи од можностите на организаторот да се обезбедат самите човечки ресурси и нивна амбиција.

в) Градење на капацитети на основниот тим

Штом ќе се донесе одлука за започнување на стратегија против гласини, многу важно е да се утврди кој ќе го води процесот. Профилот за водење успешна стратегија бара вештини во 1) управување со процесите на вклучување и учество, 2) обезбедување на заедничка работна средина и 3) поттикнување креативност и иновативност. Основниот тим што ќе биде одговорен за секојдневните одлуки и координација на стратегијата треба да се изгради и пожелно е да го формираат барем 2-4 луѓе. Следниот чекор е да се направи зајакнување на тимот. Што се главните теоретски концепти? Каков вид на методологија да се употреби? Кои примери од постојните иницијативи можат да бидат искористени? Добра почетна точка е одржување на работилница водена од надворешни експерти во траење од најмалку 3 часа, да се добие подлабоко познавање на пристапот и методологијата и секако, инспирација од поискусните градови/организации кои примениле стратегии против гласини.

2. Идентификување и анализа на главните гласини

а) Контекст и предизвици

Најпрво треба да ги идентификуваме главните карактеристики на контекстот што е релевантен за посакуваните цели. Вреди да се фокусира внимание на собирање дополнителни информации, а не само на постоечките.

б) Воспоставување извори на информации

Официјални лица од јавниот сектор и професионалци, здруженија на граѓанското општество, медиуми и друго, работилници за собирање гласини, анкети, интервјуа, истражување или студии на располагање, јавни простори и друго.

в) Идентификација на главните гласини

Постојат различни методи за идентификување на гласините. Важно е ова истражување да дава солидни информации, но тоа е не е секогаш лесно. Ова е причината зошто често треба да дадеме приоритет и да ги идентификуваме клучните целни групи кои може да имаат подлабоко знаење за тоа кои гласини се шират. Сепак, дури и ако немаме доволно ресурси за да се спроведе поамбициозно истражување, треба да бидеме сигурни дека ги слушаме перцепциите и мислењата на широк и разновиден спектар на граѓани и општествени чинители. За да го сториме тоа, треба да комбинираме различни пристапи:

- Постоечки податоци, студии и истражувања поврзани со темата предрасуди и дискриминација може да го надополнат собирањето податоци во рамките на стратегијата против гласини
- Прашалници, истражувања и интервјуа

Тие вклучуваат затворени прашања, скали за оценување, квалитативни и отворени прашања. Многу може да се направи преку Интернет за да допре до поширока публика, но исто така е важно да се направите интервјуа лице в лице со клучни актери, за да има повеќе време за дебата и анализа на содржината.

- Работилници за „собирање гласини“

Многу важен метод за идентификување на гласините, а истовремено можност да се промовира дебата и да се подигне свеста за овие прашања, е да се организира работилница за „собирање гласини“ во траење од две до три часови. Повторно, целната група е важна и треба да се започне преку организирање на овие работилници со луѓето кои ќе бидат најмногу вклучени во стратегијата (како дел од процесот на градење на капацитетите).

- Креативни и партиципативни активности за подигнување на свеста

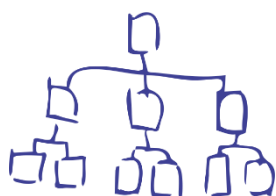
г) Анализирање на гласините

Откако ги идентификувавме сите главни гласини, мора да ги анализираме и класифицираме според нивната природа, целни групи, полињата на кои се повикуваат и нивните главни гласници или креатори. Главниот фокусот на активностите против гласини не е да се обидат да ги разбијат овие гласини, но да промовираат критичко размислување и свесност за улогата што ја играат стереотипите, предрасудите и проблемите како што се еднаквост, права, односи на моќ и социо-

економски нееднаквости. Затоа голем акцент трба да се стави на тоа како да се влијае врз негативните наративи во врска со специфичните групи за кои знаеме дека се најстигматизирани и најверојатно поради тоа да трпат дискриминација (на пр. бегалци, муслимани, Роми и сл.).

3. Развивање инфраструктура против гласини

Создавањето на мрежа против гласини е еден од клучните елементи на една стратегија. Како што знаеме, предрасудите и гласините се базираат повеќе на емоции отколку на факти. Ако сакаме да ги смениме перцепциите, ова мора да се земе предвид: едноставното ширење на фактички податоци никогаш нема да предизвика вистинска промена. Затоа улогата преку креативна и спонтанa социјална интеракција од страна на луѓе (т.н. активисти против гласини) може да има многу поголем ефект. Една од главните слабости за подигање на свеста е неможнoста да се допре и вклучи мејнстрим публика и оние малцинства кои се веќе чувствителни на ова прашање. Со цел да се прошири целната публика, стратегијата би требало, од самиот почеток, да биде креативна и иновативна на сите. Ако сакаме да го привлечеме вниманието на мнозинството, треба да го достигнеме, каде и да е: во јавни простори, во училишта, во спортски објекти, на работа и се разбира, на социјалните медиуми. Потребна ни е креативност за да допреме до пошироката публика, но исто така и за работа со специфични целни групи.

Според тоа, мрежите опфаќаат различни цели:

- Да дејствува како теренска група во рамките на пошироката заедница, подобрување на контактите;
- Да генерира повратни информации за идеите и нивното спроведување;
- Да им дадете совети, упатства и насоки на кампањите против гласини;
- Да предлага, дизајнира и спроведува интервенции;
- Да се прошири стратегијата во иднина и да се изгради одржливост.

Има многу различни начини за создавање, работење или управување со оваа мрежа. Некои се отворен за секој што сака да учествува и другите се повеќе фокусирани и ограничени на поспецифичен профил. Некои мрежите се поформални, имаат различни работни групи и добро дефиниран акционен план, додека другите се понеформални и флексибилни, но одржуваат добро ниво на учество.

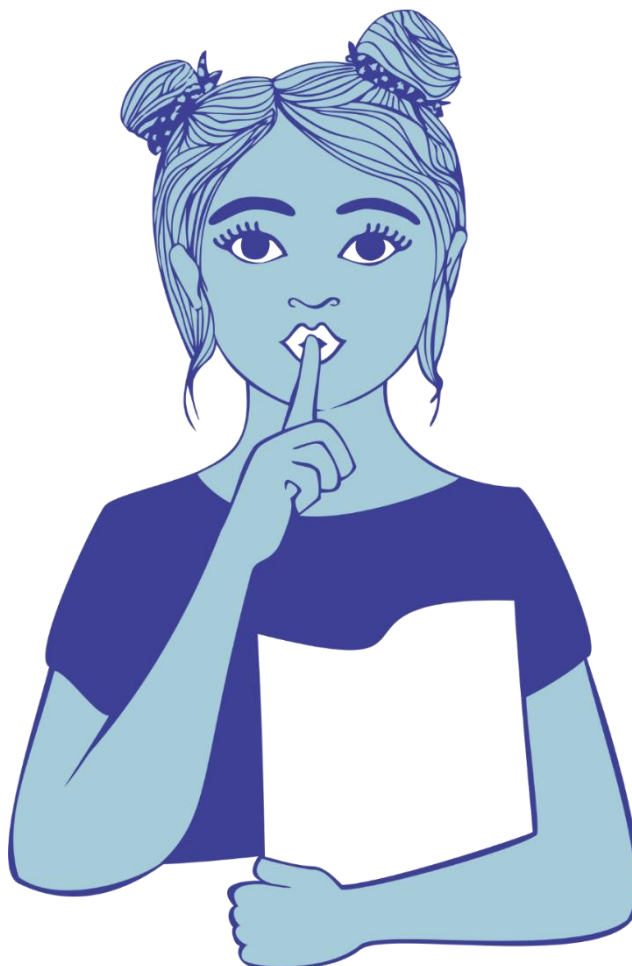
4. Спроведување на кампања против гласини

Цел, целна група, пораки (алтернативни наративи), методи, медиуми, социјални медиуми, веб-страници, публикации, луѓе со влијание, настани, дијалог и интеракција, резултати, индикатори и евалуација.

ОБУКА НА АКТИВИСТИ ПРОТИВ ГЛАСИНИ

Обука на активисти против гласини е еден од клучните елементи на стратегијата против гласини, односно зајакнување на луѓе со теоретско знаење, вештини и практични алатки да бидат поефикасни во оспорување на предрасудите и гласините. Како прво, треба да се запрашаме кого сакаме да обучуваме? Како ќе бидат вклучени во дизајнирање и спроведување на кампањата? Дали сакаме само да ги обучуваме членовите на мрежата против гласини? Ако почнеме да обезбедуваме обука против гласини без одговарање на овие и други прашања, ризикот е дека после обуката, нема да знаеме што понатаму. Исто така, треба да им обезбедиме конкретна рамка и практични алатки на активистите за да можат да разберат што да се прави со стекнатото знаење.

ТЕМА:	РАНЕЦ НА ОЧЕКУВАЊА, ПРИДОНЕСИ И СТРАВОВИ
Број на учесници:	20
Возраст:	+15
Времетраење:	60-90 минути
Материјали:	Испечатен ранец за секој учесник на боена хартија, бел лист А4 хартија за секој учесник, пенкала/моливи, коверти, лепило, ножици, селотејп
Цел:	Да им обезбеди на учесниците симболична (значајна) алатка за изразување на нивните очекувања, стравови и придонеси; Да иницира динамика во групата; Да започне активна невербална комуникација помеѓу учесниците; Да понуди креативна и забавна сесија.
Опис:	<p>Пред активноста треба да подготвите (испечатите) ранец за секој учесник со неговото/нејзиното име на рачката. Идеално, секој ранец треба да биде со различна боја. Подоброе да се подели голема група учесници во мали групи од 8-10-12 лица. Ако групата има повеќе од 12 лица, тешко е да се најде различна боја за секој ранец (така што ако имате две мали групи, можете да користите една боја неколкупати). Кога ќе ги испечатите сите ранци, одделете ги за групите и исечете го секој ранец на 10 дела како сложувалка. Потоа измешајте ги сите парчиња во секоја мала група и ставете ги по случаен избор во пликови (по 10 парчиња на секој). Еден плик на еден учесник.</p> <p>На почетокот можете да кажете легенда (која може да се менува според вашите потреби) за учесникот: „Сега ќе добиете нешто што ви припаѓа. Но, толку сте изненадени од фактот што имаме нешто ваше, па не можете повеќе да зборувате. Тоа значи дека целата акција ќе се случи во тишина. Не можете да земете што ви треба, можете само да му дадете на неког за кого мислите дека можеби му треба. Исто така, забрането е да барате од другите да ви дадат нешто што ви треба, само можете да почекате додека некој сфати дека можеби ќе ви треба нешто. Така, наскоро - можете да дадете и да почекате додека некој ви даде нешто, но не можете да прашате, а особено да земете сами“.</p> <p>Секој учесник добива по еден плик со парчиња сложувалка внатре. Ќе бидат потребни неколку моменти за да сфатат што да прават, и по некое време ќе започне процесот на размена. Ваша задача како фасилитатор е од време на време да потсетувате на правилата: „Не можете да земате, но давајте“, „Не прашувајте, туку размислувајте за другите“, „Тишината е насекаде“ и така натаму. Кога ќе видите дека учесниците започнуваат да ја составуваат сложувалката, повикајте ги да ги лепат ранците на белиот лист хартија.</p> <p>Кога секој има свој ранец (мали групи се собираат во еден голем круг), можете да ги замолите учесниците да размислат за симболиката на ранецот, како и за нивните очекувања/стравови и потреби/придонеси што тие ги имаат за време на обуката. Побарајте од учесниците да напишат на ранецот: во горниот дел за очекувања, во средниот дел за потребите/придонесите, во долниот дел за стравовите. Дајте 5-7 минути за запишување, а потоа поканете ги сите да ги споделат со група. Изберете место на сидот и закачете ги сите ранци на едно место, така што за време на обуката ќе се видливи цело време (така учесниците можат да го земат и да го полнат секој пат кога ќе посакаат).</p>
Ресурси:	https://www.salto-youth.net/tools/toolbox/tool/backpack-of-needs-and-expectations.1340/ Работен лист: Ранец

ТЕМА:	ЗАПОЗНАВАЊЕ: ВАШЕТО ИМЕ, ВАШИОТ ТАНЦОВ ПОТЕГ
Број на учесници:	20
Возраст:	+15
Времетраење:	30 минути
Цел:	<ul style="list-style-type: none"> - Учесниците да се запознаат; - Да иницира динамика во групата; - Да понуди креативна и забавна сесија.
Опис:	<p>Вашето име, вашиот танцов потег е забавна интерактивна и енергична активност која има за цел учесниците да ги запомнат имињата на другите.</p> <p>Како:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Соберете ги сите учесници и формирајте круг 2. Фасилитаторот треба да ја започне играта прво со изговарање на своето име и правење оригинален потег за танцување 3. Фасилитаторот потоа објаснува дека лицето од десната страна треба да го повтори она што го сторил и да го стори истото (што значи кажување на името и правење оригинален потег за танцување) 4. Последната личност во кругот треба да обрне внимание затоа што тој / таа треба да го каже името на секого и да го повтори потегот на сите
Ресурси:	https://www.salto-youth.net/tools/toolbox/tool/backpack-of-needs-and-expectations.1340/

ТЕМА:	ЗАПОЗНАВАЊЕ: ТРИ ВИСТИНИ И ЛАГА
Број на учесници:	20
Возраст:	+15
Времетраење:	30 минути
Материјали:	Хартија, пенкала/ моливи
Цел:	<ul style="list-style-type: none"> - Да иницира динамика во групата; - Учесниците се запознаваат со споделување факти (и измислици) за нивните животи; - Да понуди креативна и забавна сесија.
Опис:	<p>Објаснете дека оваа активност ќе биде забавен начин за сите да се запознаат едни со други.</p> <p>Секој го пишува своето име, заедно со четири информации за себе на голем лист хартија. На пример, „Марија сака да пее, сака фудбал, има пет сестри и браќа и сака домашни миленици“. Дајте повеќе примери доколку има потреба, пример за вистините: „Јас имам куче“ или „Моите родители се разведени“ или „Мојот омилен вкус на сладолед е чоколадо“, или пример за лагите: „Имам мачка“ (немате мачка) или „Патував во Франција ова лето“ (не, но се надевате дека некогаш ќе одите).</p> <p>Овозможете им на учесниците неколку минути да размислат за нивните информации пред да ги напишат на хартија.</p> <p>Учесниците потоа циркулираат со листовите хартија, се среќаваат во парови, ги покажуваат напишаните информации едни на други и се обидуваат да погодат кој од „фактите“ е лага.</p> <p>Дозволете дискусија врз основа на она што го споделува секој учесник (пример: „Ох леле, не знаев си имал куче! Како се вика? Какво куче е таа?“).</p> <p>Потсетете ги учесниците дека ова е игра и дека не се промовира лажење.</p>
Прашања за евалуација:	<p>Дали учесниците споделија информации за себе? Беа ли учесниците креативни со фикциите/лагите што ги раскажуваа за себе? Дали учесниците изразија интерес едни за други?</p> <p>Кои беа вашите вистини? Што е нешто што е вистина за тебе, што не споделивте гласно? Дали некогаш си кажал лага? Зошто?</p>
Варијации на активоста:	Променете ја играта да биде две лаги и вистина. Ангажирајте ги учесниците во подолга дискусија за искреност и лажење.
Ресурси:	100 ways to energise groups: Games to use in workshops, meetings and the community, May 2002, International HIV/AIDS Alliance

ТЕМА:	ТИМСКА АКТИВНОСТ: (НЕ)ВОЗМОЖНА МИСИЈА
Број на учесници:	20
Возраст:	+15
Времетраење:	60 минути
Материјали:	Материјали отпечатени со мисијата што можете да ги преземете тука http://bit.ly/YTMlth Пенкала, Пликови (1 по учесник), Лаптоп, Проектор, По можност голема просторија со еден стол по учесник, маска лента (за лепење на пливките под столовите), музика во позадина.
Цел:	Невозможна мисија е вежба за градење на групи и што им овозможува на учесниците да соработуваат без интервенција на обучувачот, во стил на самостојно организирање.
Опис:	Учесниците за времето дадено на располагање треба да исполнат неколку задачи. Напишете ги задачите или користете го дадениот образец и отпечатете ги. Оставете ги учесниците да ја завршат својата мисија. Не кажувајте ништо и не одговарајте на прашања. Најавете кога ќе заврши активностa (или кога времето изминало, или кога учесниците објавиле дека ги завршиле сите задачи). Побарајте од учесниците да формираат круг за да го започнат разговорот.
Прашања за евалуација:	Започнете прашувајќи ги учесниците како се чувствувале за време на вежбата. Продолжете со заклучоците од брифингот, потенцирајќи ги главните резултати: - Дали сте задоволни со резултатите од мисијата? - Дали сите учествуваа активно? - Дали сте задоволни од нивото на сопственото учество? - Кои индивидуални улоги ги идентификувавте? (на пример, лидери, следбеници, независни, итн.) - Како групата ги формираше и ги подели задачите? - Која беше стратегијата (ако ја имаше?) - Како се одвиваше комуникацијата во групата? - Може ли да дадете некои препораки за вашата заедничка идна работа, за учење и соработка на оваа обука?
Препораки (до фасилитатор):	- Прилагодете ги задачите соодветно на вашите цели и целна група. - Имајте предвид дали некој учесник има некои посебни потреби што ќе го спречат да извршува која било задача. - Подгответе се добро за разгледување информации за да ги извлечете главните резултати што сакате да ги постигнете во врска со градење тим и формирање група. - Осигурете се дека задачите на мисијата имаат различни начини на решавање од вклучување на физичко движење до логика и рефлексивност, од одделни задачи до групни задачи.
Ресурси:	https://www.youtube.com/watch?v=jTo_4D9Ghlw

ТЕМА:	ЧОВЕКОВИ ПРАВА
Број на учесници:	20
Возраст:	+15
Времетраење:	60 - 90 минути
Материјали:	Хартија, пенкала, по еден примерок за секој учесник од работен лист: Бинго, Универзална декларација за човековите права, по еден примерок за мала група од работен лист: Принципи.
Цел:	<p>Да им се овозможи на учесниците да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стекнат нови знаења за човековите права; - Ги сфатат основните принципи на човековите права; - Се залагаат за почитување и остварување на човековите права за сите и во целост.
Опис на активноста:	<p>Воведна активност: Учесниците самостојно го пополнуваат работниот лист БИНГО, и потоа бараат да им се потпише некој кој има напишано различно во својот лист. Секој има право само еднаш да се потпише на листот, а целта е да се постигне БИНГО од потписи (Бинго е цел ред, цела колона или цела дијагонала со потписи).</p> <p>По активноста се води дискусија во која се сублимираат различните одговори на учесниците и се даваат дополнителни информации.</p> <p>Главна активност 1: Учесниците, работејќи во парови, треба да одберат пет најважни права од универзалната декларација на човекови права и да ги презентираат. Фасилитаторот ја води дискусијата во насока на тоа дека нема повеќе или помалку важни права нагласувајќи дека под влијание на разни околности, заштитата на одредени права може да биде приоритетна.</p> <p>Главна активност 2: Учесниците во мали групи го определуваат процентот на согласување во однос на 4 тврдења (основни принципи на човековите права). Потоа секоја група презентира за секој поединечен принцип, а фасилитаторот ги обопштува нивните размислувања и ги претставува следствено принципите на УНИВЕРЗАЛНОСТ, СЛОБОДА, ИЗБОР и ОДГОВОРНОСТ.</p>
Прашања за евалуација:	<p>Како се чувствувате за време на активноста?</p> <p>Што ќе понесете како ново и позитивно искуство/информација?</p> <p>Кои принципи се во основа на човековите права?</p> <p>Како можете во секојдневниот живот да се поттикнете заштита на човековите права?</p>
Препораки (до фасилитатор):	Активностите можат да се работат во парови или во мали групи во зависност од големината на групата и од безбедносните препораки за физичка дистанца. Активноста може да се прилагоди и за онлајн спроведување.
Ресурси:	<p>Публикација Compass Manual for human rights education with young people, 2012, Council of Europe</p> <p>Образование за животни вештини, прирачник за наставници во средно образование, 2011, Биро за развој на образованието</p> <p>Работен лист: Бинго</p> <p>Работен лист: Принципи</p> <p>Работен лист: Универзална декларација за човековите права</p>

ТЕМА:	ГЛАСИНИ, СТЕРЕОТИПИ, ПРЕДРАСУДИ
Број на учесници:	20
Возраст:	+15
Времетраење:	60 - 90 минути
Материјали:	Хартија, пенкала, ножици, хартиен селотејп, маркер, 1 работен лист по учесник.
Цел:	Да им се овозможи на учесниците да: Стекнат нови знаења за човековите права; Ги сфатат основните принципи на човековите права; Се залагаат за почитување и остварување на човековите права за сите и во целост.
Опис на активност:	<p>Воведна активност: Договарање за игралиште</p> <p>Седум доброволци (<i>жители во исто маало</i>) седнуваат така да ги гледа остатокот од групата. Тие по случаен избор бираат едно ливче хартија и без да видат што пишува на него, фасилитаторот им го лепи на чело со селотејп. Како <i>соседи</i>, треба да се договорат за тоа како да се поправи и користи игралиштето до зградата, но така што секој ќе се однесува кон другите соодветно на припадноста на социјалната група што му е запишана на ливчето, без да каже за која група станува збор. На ливчињата има напишано: жена, полицаец, <i>плавуша</i>, старец/ица, бегалец/ка, хомосексуалец, политичар. По десетина минути, (откако секој ќе сфати на која социјална група припаѓа) се поведува дискусија, за тоа колку е лесно да се третираат другите според распространетите знаења за социјална група на која припаѓаат и како етикетањето предизвикува по некое време етикетааното лице да почне да се однесува согласно очекувањата и третманот на другите. Фасилитаторот објаснува што се тоа гласини (изјави за поединци, групи или настани кои се шират од една на друга личност без утврдување на нивната вистинитост и кои се сметаат за веродостојни само затоа што многу луѓе веруваат во тоа); што се стереотипи (упростени и ригидни сфаќања за карактеристиките на одделни социјални групи, што ги <i>тераат</i> луѓето да реагираат на другите како на припадници на определена група, наместо како на поединци); што се предрасуди (логички неосновани ставови кон одредени објекти и појави и во себе содржат сознајна, емотивна и бежевиорална компонента) и какви има, што предизвикуваат, како настануваат, како се одржуваат, колку се точни и како од позиција на моќ предрасудите може да прераснат во дискриминација.</p> <p>Главна активност 2: Учесниците, се обидуваат да откријат кои од дадените тврдења во работниот лист: Тест се гласини, кои се стереотипи, кои се предрасуди, а кои се факти. Потоа се поведува дискусија за штетноста на гласините, стереотипите и предрасудите и како може во секојдневниот живот да ги препознаваме и активно да им се спротивставуваме на истите.</p>
Прашања за евалуација:	Како се чувствувате за време на активностa? Што ќе понесете како ново и позитивно искуство/информација? Како став може да негувате кон себе во однос на вашите стереотипи и предрасуди? Како можете во секојдневниот живот да се борите против гласините, стереотипите и предрасудите?
Препораки (до фасилитатор):	Проверете дали некои од учесниците имаат изразени стереотипи кон одредени групи и доколку имаат немојте да влегувате во директна конфронтација, туку работете на поле за кое сте сигурни дека имаат помалку изразени стереотипи.
Ресурси:	Публикација Compass Manual for human rights education with young people, 2012, Council of Europe; „Образование за животни вештини“, прирачник за наставници во средно образование, 2011, Биро за развој на образованието, Скопје. Работен лист: Тест

ТЕМА:	ГОВОР НА ОМРАЗА
Број на учесници:	20
Возраст:	+15
Времетраење:	60 минути
Материјали:	Хартија, пенкала, по еден примерок од работниот лист исечен на картички за мала група, ножици, хартиен селотејп, маркер, флипчарт хартија.
Цел:	<p>Да им се овозможи на учесниците да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Стекнат нови знаења за говорот на омраза и факторите што ја определуваат неговата штетност; - Ги сфатат последици од говорот на омраза на интернет; - Се охрабрат да се спротивставуваат на говор на омраза на интернет.
Опис на активността:	<p>Воведна активност: Со учесниците се поведува разговор за тоа што е говор на омраза, кон кого сè може да биде насочен, во која форма може да биде изразен, по што се презентира следната дефиниција: „говор на омраза“ е термин кој ги опфаќа сите форми на изразување со кои се шири, поттикнува, промовира или оправдува расна омраза, ксенофобија, антисемитизам или други форми на омраза заснована на нетолеранција, вклучувајќи и: нетолеранција изразена во форма на агресивен национализам и етноцентризам, дискриминација и непријателство кон малцинства, мигранти и лица со имигрантско потекло.</p> <p>Главна активност: Учесниците, поделени во групи, добиваат комплет од девет картички од работниот лист на кои се напишани различни примери на говор на омраза. Нивна задача е да ги подредат во форма на дијамант, ставајќи ја најгоре картичката со говор на омраза што учениците го проценуваат како најштетен, па под таа картичка две со малку помалку штетен говор на омраза, па три со средно штетен, па две со помалку штетен и на крај, една картичка со најмалку штетен говор на омраза. Потоа секоја група презентира што ставила најгоре, што најдолу и за што најмногу се двоумела.</p> <p>На крај фасилитаторот ги претставува основните критериуми врз база на кои може да се процени нивото на штетност на говорот на омраза и тие се: СОДРЖИНАТА ИЛИ ТОНОТ - каква терминологија се користи; НАМЕРАТА на лицето кое ја дава изјавата - дали лицето сакало да повреди некого; ЦЕЛНАТА ГРУПА - нејзината моќ и позиција во заедницата; КОНТЕКСТОТ - во кој е дадена изјавата, и ВЛИЈАНИЕТО - каков ефект изјавата би можела да има врз поединците или општеството во целина.</p> <p>На крај се разговара за личната одговорност на секој од нас во пријавувањето и реагирањето на говор на омраза на интернет.</p>
Прашања за евалуација:	<p>Како се чувствувате за време на активността?</p> <p>Што ќе понесете како ново и позитивно искуство/информација?</p> <p>Како можете да го препознаете говорот на омраза кај себе и кај лицата со кои комуницирате?</p> <p>Како можете во секојдневниот живот да се спротивставите на говорот на омраза на интернет?</p>
Ресурси:	<p>Публикација Обележувачи борба против говорот на омраза на интернет преку едукација за човековите права, 2014, Совет на Европа</p> <p>Работен лист: Дијамант</p>

ТЕМА:	ДИСКРИМИНАЦИЈА
Број на учесници:	20
Возраст:	+15
Времетраење:	60 минути
Материјали:	Хартија, пенкала, по еден примерок од работниот лист за секој учесник, бонбони најмалку по две за секој учесник, хамер, ножици, хартиена леплива трака.
Цел:	Да им се овозможи на учесниците да: Стекнат нови знаења за основите и видовите дискриминација; Ја доживеат парализирачката моќ на дискриминацијата; Се поттикнат активно да застанат во одбрана на правата на дискриминираните.
Опис на активност:	<p>Воведна активност: Ја опули се девојче – читање песна</p> <p>Пред да започне играта, се бара еден доброволец да биде записничар на кого учесниците во играта може да му ги кажат своите забелешки доколку ги имаат. Секој учесник добива примерок од песната, по што сите застануваат во круг и ја читаат истовремено на глас. Откако ќе прочитаат фасилитаторот исфрла неколку учесници од играта, а на останатите им дава бонбони и бара повторно да читаат. Потоа, повторно неколкумина исфрла, им ги зема бонбоните и им ги дава на тие што остануваат. Неколку пати се повторува постапката сè додека да остане само еден учесник кој е победник и кој ги добива сите бонбони. Пред да започне дискусијата се прашува оној кој ги водел забелешките да поднесе извештај дали и за што се бунеле учесниците во текот на играта.</p> <p>По активност се поведува дискусија за тоа како се чувствувале во играта оние што „испаѓале“, а како оние што продолжувале; дали им било јасно по кој критериум се вршела елиминацијата; дали си помислувале дека самите си заслужиле да бидат елиминирани; зошто никој не се побунил; на кого му е полесно да се побунат – на тие што остануваат или на тие што „испаѓаат“; и дали некогаш во реалниот живот се почувствувале вака – без јасни критериуми да им биде нешто оневозможено или ускратено.</p> <p>Потоа се презентира што значи дискриминација – и се дискутира за различните основи за дискриминација и различните форми. Се нагласува дека припадниците на разни ранливи групи се особено подложни на дискриминација и често е потребно да се спроведат афирмативни мерки со кои ќе се надомести заостанувањето во почетната позиција на одредени социјални групи и ќе се намали можноста за нивна дискриминација.</p> <p>Завршна активност: Пред секој од учесниците има по една бонбона и секој треба да ја изеде. Но, на сите учесници левата рака им е свиткана на грбот и залепена со селотејп, а десната не смеат да ја виткаат во лактот (со картонска ролна на лактот блокирано им е движењето). Фасилитаторот остава некое време учесниците да се обидуваат да ја изедат секој својата бонбона (што е невозможно). Доколку никој не се сети, фасилитаторот поставува потпрашања за тоа дали мора секој сам да си ја земе бонбоната или може некој друг да им ја даде. Откако учесниците ќе сфатат дека единствено можат да ги изедат бонбоните ако си помагаат и ако се хранат еден со друг, се поведува дискусија која треба да води до заклучок дека само со соработка и со грижа едни за други може да си ги оствариме правата.</p>
Прашања за евалуација:	<p>Како се чувствувате за време на активност?</p> <p>Што ќе понесете како ново и позитивно искуство/информација?</p> <p>Како дискриминацијата влијае врз сликата за себе на лицата што се дискриминирани?</p> <p>Како можете во секојдневниот живот да препознаете и да се спротивставитена дискриминацијата?</p>
Препораки (до фасилитатор):	За цело времетраење на активност со читањето песна многу е важно фасилитаторот да не дава никакви коментари и да биде многу сериозен и директивен во однесувањето. По завршувањето на активност се препорачува да се извини за своето однесување во активност и да објасни дека така се однесувал со цел да се постигне ефектот на активност.
Ресурси:	Образование за животни вештини, прирачник за наставници во средно образование, 2011, Биро за развој на образованието, Скопје Работен лист: Ја опули се девојче

ТЕМА:	ПРЕТСТАВУВАЊА ВО МЕДИУМИТЕ НА СОЦИЈАЛНИТЕ МРЕЖИ И ПРЕПОЗНАВАЊЕ НА СТЕРЕОТИПИТЕ И ПРЕДРАСУДИТЕ
Број на учесници:	10-20
Возраст:	+15
Времетраење:	60 минути
Материјали:	Хартија, пенкала, тефтери.
Цел:	Да им се овозможи на учесниците: Да согледаат на кој начин се создаваат стереотипите и предрасудите во медиумското известување и на социјалните мрежи, со цел да се помогне во полесно препознавање во иднина и нивно соодветно адресирање; Да постигнат емпатија во однос на различните поединци и групи и начинот на којшто се создаваат стереотипни слики и непожелни „етикети“ и матрици во медиумското известување.
Опис на активност:	<p>Да се опише активноста на пример:</p> <p>Учесниците се делат во две групи и им се поставува следново прашање: „Како се претставува возраста во медиумите?“. Едната група има задача да размисли и дискутира за тоа како е претставена помладата популација, додека другата разговара за тоа како е претставена повозрасната популација. Имаат по 15 минути за разговор.</p> <p>Потоа претставник од секоја од групите поединечно ги споделува заклучоците пред останатите. Следува заедничка дискусија и фидбек од модераторот/обучувачот.</p> <p>Времетраење на овој дел: 15 минути.</p> <p>Низ дискусијата, фасилитаторот/обучувачот дополнително објаснува како да се препознаваат стереотипите и предрасудите во медиумското известување, а во исто време се дискутира и за можностите за пообјективно и урамнотежено претставување на возраста во медиумите. Овој дел трае 30 минути.</p>
Прашања за евалуација:	<p>Кои се главните впечатоци што произлегуваат од дискусијата?</p> <p>Што е она што го научивте низ вежбата? Што треба да се менува?</p> <p>Каков треба да биде вашиот придонес во подобрување на медиумското известување за возраста? Кои вредности ве натераа да предложите нови начини на медиумско известување за различните возрасни групи во општеството?</p> <p>Кои вредности треба да ги стекне публиката како резултат на следење на медиумските содржини?</p>
Препораки (до фасилитатор):	Доколку станува збор за поголема група учесници, фасилитаторот може да ги подели на три групи, а со тоа да се добијат и поширок спектар на перцепции и заклучоци во однос на медиумското известување. Тоа понатаму ќе го насочи фасилитаторот во дискусијата за теми за коишто учесниците се најмногу заинтересирани и може да дадат свој придонес (низ користење различни примери од медиумското известување).
Варијации на активоста:	Модераторот може да предложи да се дискутира и за начините на претставување на други групи во општеството во медиумското известување (на пример, различни етнички групи, жени, деца, лица со посебни потреби, итн.) На пример, едната група да дискутира за „претставување на возраста“, а другата за „претставување на родот во медиумското известување“.
Ресурси:	<p>„Граѓанскиот сектор како ефикасен комуникатор – стратегиски настап и техники за влијание“, https://mim.org.mk/mk/publikacii/1198-gragjanskiot-sektor-kako-efikasen-komunikator-strategiski-nastap-i-tehniki-za-vlijanie</p> <p>„Прирачник за медиумска писменост за млади, за медиуми и за граѓански организации“, https://www.pravdiko.mk/prirachnik-za-mediumska-pismenost-za-mladi-za-mediumi-i-za-graganski-organizatsii/</p> <p>Примери од медиумското известување (на пример, за различни возрасни групи, за различни етнички групи, итн.).</p>

ТЕМА:	МЕДИУМСКАТА ПИСМЕНОСТ И ЗОШТО Е ВАЖНА?
Број на учесници:	15-20
Возраст:	+15
Времетраење:	60 минути
Материјали:	Хартија, пенкала.
Цел:	Да им се овозможи на учесниците да: Се разбере улогата и функциите на медиумите, преку дискусија за концептот на медиумската писменост; Да се развијат вештините што се потребни за критичка проценка и анализа на медиумските содржини и информации.
Опис:	<p>Фасилитаторот ја организира вежбата којашто е наречена “Feelings in a hat (или адаптиран превод: “Првите чувства што ни испливуваат”). Тоа подразбира давање задача на секој од учесниците да размисли кои му се првите впечатоци кога ќе размисли за следново:</p> <p>Како се чувствувам во однос на медиумите? На какво однесување/став ме тераат моите впечатоци во однос на медиумите? Што би сакал/а да сменам кај нив?</p> <p>За овој дел од активноста се потребни 10 минути. Станува збор за индивидуална работа, а не во групи.</p> <p>Потоа, секој од учесниците ги пренесува своите впечатоци по принципот кратко, јасно, разбирливо и аргументирано.</p> <p>Фасилитаторот прави резиме од изнесените информации (перцепции/впечатоци) за медиумите. Свкупно овој дел трае 20 минути.</p> <p>Започнува дискусија, а и презентација на основните вештини и придобивки од изучувањето на медиумската писменост. Впрочем, со таквата дискусија и презентација ќе се одговори на прашањето – што можеме да сториме за полесно да препознаеме што се случува во медиумските содржини и како можеме да си помогнеме себеси, а и на медиумите во подобро информирање? Овој дел трае 30 минути.</p>
Прашања за евалуација:	Дали утврдивме кои техники за влијание се користеле во медиумските содржини? Кои се новите вештини што ни помагаат да препознаеме што се случува при креирањето медиумски содржини? Дали препознавме кои работи се потребни во медиумските содржини?
Препораки (до фасилитатор):	Фасилитаторот со резимето што ќе го подготви од перцепциите на учесниците околу медиумите и нивното известување, ќе го насочи понатамошниот тек на дискусијата, особено во делот којшто се однесува на препознавање на нарушувањата на информациите.
Варијации на активоста:	За надополнување на активноста или, пак, како алтернатива може да се реализира и следна вежба: „Како е да се биде новинар?“ . Фасилитаторот ќе ги стави учесниците во улога да размислат како би постапиле во однос на некоја тема доколку самите се новинари. Може да се избере актуелна тема од секојдневието и да се побара тие да скицираат што би истражиле и како би поставиле една новинарска приказна? Што е она на што главно би се фокусирале? Кон кои извори на информации би посегнале? Кои аспекти ги интересираат?
Ресурси:	<p>„Прирачник за медиумска писменост за млади, за медиуми и за граѓански организации“, https://www.pravdiko.mk/prirachnik-za-mediumska-pismenost-za-mladi-za-mediumi-i-za-graganski-organizatsii/</p> <p>“Media and Information Literacy – a practical guidebook for trainers”, https://www.dw.com/downloads/38871690/dwaeditionmilweb.pdf</p>

ТЕМА:	ПРАКТИЧНА ПРИМЕНА НА ВЕШТИНИТЕ ЗА МЕДИУМСКА ПИСМЕНОСТ И КРИТИЧКА АНАЛИЗА НА СОДРЖИНИТЕ
Број на учесници:	15-20
Возраст:	+15
Времетраење:	60 минути
Материјали:	Хартија, пенкала.
Цел:	<p>Да им се овозможи на учесниците:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Да ја разберат улогата и функциите на медиумите, преку дискусија за концептот на медиумската писменост; - Да ги развијат вештините што се потребни за критичка проценка и анализа на медиумските содржини и информации.
Опис:	<p>Фасилитаторот претставува пример од медиумите за анализа со присутните учесници. Низ тој пример кој што се однесува на актуелен настан, а кој што на различни начини е претставен во медиумите, всушност, го подготвува теренот за следната вежба која што се нарекува „Еден настан, различни стории“.</p> <p>Учесниците се делат во две групи и дискутираат за две актуелни теми, анализираат на кој начин се претставени во медиумите и носат заклучоци за разликите, сличностите, недоследностите, пропустите итн. Потоа секоја група го претставува сработеното и се дискутира заеднички.</p> <p>Севкупно времетраење: 60 минути.</p>
Прашања за евалуација:	<p>Дали утврдиме кои техники за влијание се користеле во медиумските содржини?</p> <p>Кои се новите вештини што ни помагаат да препознаеме што се случува при креирањето медиумски содржини?</p> <p>Дали препознавме кои работи се потребни во медиумските содржини?</p>
Препораки (до фасилитатор):	<p>Фасилитаторот ги насочува учесниците со неколку потпрашања:</p> <p>Што е она што се забележува во еден медиум, а го нема во друг?</p> <p>Кои се новите аспекти што се отвораат во однос на темата?</p> <p>Дали сите анализирани медиуми на ист начин известуваат за иста тема? Од каде ги користеле изворите на информации? Дали се потрудиле да најдат некој свој извор?</p>
Варијации на активоста:	<p>Фасилитаторот може да ги насочи учесниците да разработат сценарио за обработка на една новинарска содржина. Дефинираат на која тема ќе работат. На пример, како се известувало за младите. Низ утврдените недоследности во известувањето, тие всушност учествуваат во менувањето на „медиумската реалност“. Како сакаат тие да изгледа новинарската сторија? Од каде би црпеле информации? Кого би го прашале за да даде изјава? Кои аспекти им се важни да бидат претставени?</p>
Ресурси:	<p>„Прирачник за медиумска писменост за млади, за медиуми и за граѓански организации“, https://www.pravdiko.mk/prirachnik-za-mediumska-pismenost-za-mladi-za-mediumi-i-za-graganski-organizatsii/</p> <p>“Media and Information Literacy – a practical guidebook for trainers”, https://www.dw.com/downloads/38871690/dwaeditionmilweb.pdf</p>

ТЕМА:	МАНИПУЛАЦИИ, ДЕЗИНФОРМАЦИИ И ЛАЖНИ ВЕСТИ – КАКО ДА СЕ ПРЕПОЗНААТ
Број на учесници:	15-20
Возраст:	+15
Времетраење:	60 минути
Материјали:	Хартија, пенкала
Цел:	<p>Да им се овозможи на учесниците:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Да разберат што значи нарушувањето на информациите и кои се најчестите форми на нарушување на информациите; - Да стекнат вештини за препознавање на лажните вести; - Да стекнат разбирање зошто е важна различноста во медиумското известување.
Опис:	<p>Фасилитаторот ги претставува различните форми на нарушување на информациите (наведувачки, фабрикувани содржини, погрешен контекст, погрешно поврзување итн.) и користи примери од медиумите за да ги илустрира ваквите нарушувања.</p> <p>Учесниците се делат во две групи и дискутираат за теми во медиумите коишто предизвикале погрешни перцепции, недоразбирања, конфликти, кризна ситуација, довеле до насилство, запоставување на потребите на некоја група, итн. Потоа секоја група го претставува сработеното и се дискутира заеднички.</p> <p>Свкупно времетраење: 60 минути.</p>
Прашања за евалуација:	<p>Кои се вештините што ни помогнаа да препознаеме колку се погрешните новинарски содржини?</p> <p>Какви вредности и техники ни се потребни за да ги надминеме недоразбирањата, конфликтите и кризите со помош на медиумите?</p>
Препораки (до фасилитатор):	<p>Фасилитаторот ги насочува учесниците со неколку потпрашања:</p> <p>Кои се погрешните техники што ги користеле медиумите за да предизвикаат такви ефекти во нашата средина?</p> <p>Зошто се случил тој проблем? Што недостига? А што е вметнато во новинарската содржина?</p> <p>Дали медиумите користеле информации од нерелевантни извори?</p> <p>Дали има соговорници? Од каде потекнуваат информациите?</p>
Варијации на активоста:	<p>Фасилитаторот изнесува примери на лажни вести во медиумите коишто предизвикале одредени последици. Им помага на учесниците да препознаат зошто содржината е лажна, низ споредба како известувале другите медиуми за темата, кој бил соговорникот, од каде се најдени информациите, утврдување дали несоодветно се преведени содржините, дали е нешто искористено од социјалните мрежи, итн.</p>
Ресурси:	<p>How to spot real and fake news, https://www.mindtools.com/pages/article/fake-news.htm</p> <p>Diversity reporting handbook, http://www.unescochair-vs.edu.mk/attach/Diversity-Reporting-Handbook-fin.pdf</p>

ТЕМА:	ГРАЃАНИ ОРИЕНТИРАНИ КОН ПРОМЕНИ. ЕФЕКТИВНО КОМУНИЦИРАЊЕ. КРЕИРАЊЕ ПОЗИТИВНИ, АЛТЕРНАТИВНИ, НАРАТИВИ.
Број на учесници:	15-20
Возраст:	+15
Времетраење:	120 минути
Материјали:	Хартија, пенкала.
Цел:	<p>Да им се овозможи на учесниците:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Да се стекнат вештини за креирање содржини со кои што ќе се „пресретнат“ погрешните слики што произлегуваат од медиумите и социјалните мрежи; - Да научат како низ сопствени креации да се ориентираат кон позитивни промени во општеството.
Опис:	<p>Фасилитаторот го објаснува процесот на креирање пораки за различни публики. Им помага на учесниците да дефинираат кому ќе му се обратат, зошто и која е целта на комуникацијата низ позитивни наративи. Исто така, зборува за техники за ефективна презентација.</p> <p>Потоа, претставува примери на успешни кампањи на домашно и меѓународно ниво кои предизвикале промени и “лансирање” позитивни наративи меѓу целните групи. Ги поттикнува учесниците да изнесат свои примери. Свкупно времетраење на овој дел е 60 минути.</p> <p>Потоа следува вежба според утврдено сценарио и распределба на улогите (назив на вежбата: „Нашиот глас, нашата нова реалност“). Врз основа на дискутираните примери за недоследности во медиумското известување, фасилитаторот им предлага на учесниците да се поделат во 2-3 групи (зависно од бројот на учесниците) и да дискутираат за тоа како ќе „се смени одредена тема“ и начинот на кој се претставува во јавноста и на публиката. Секоја од групите подготвува: сценарио и главни пораки со коишто би се предизвикале промени. Се претставуваат поединечните сценарија и пораки и се дискутира заеднички. Времетраење: 60 минути.</p>
Прашања за евалуација:	<p>Кои се вредностите коишто треба да ги стекнат консументите на новинарските содржини?</p> <p>Кои техники ни помагаат за да постигнеме убедливост и доверба во комуникацијата?</p>
Препораки (до фасилитатор):	<p>Фасилитаторот ги насочува учесниците со неколку потпрашања:</p> <p>До кого сè ни е важно да стигнеме?</p> <p>Зошто овој наратив се покажува како потребен токму во мојата заедница?</p>
Варијации на активност:	Фасилитаторот изнесува примери на позитивни наративи и техники на известување коишто овозможуваат одразување на различностите и почитување на човековите права.
Ресурси:	Diversity reporting handbook, http://www.unescochair-vs.edu.mk/attach/Diversity-Reporting-Handbook-fin.pdf

КОМУНИКАЦИЈА И ДИСЕМИНАЦИЈА

Иако стратегијата против гласини е многу повеќе од комуникациска кампања, треба да ги земеме предвид комуникациските димензии. Треба да земеме предвид три клучни фактори со цел да се постигне поголемо влијание:

ФАКТОР 1: Содржина / порака

Која порака сакаме да ја пренесеме? Ефикасноста на нашата интервенција ќе зависи, во голема мера, од капацитетот за прилагодување на содржината кон специфичната цел, целна група и канал. Покрај тоа, пораката мора да се „залепи“ во умовите на луѓето. Ова може да се постигне имајќи ги предвид емоциите и креативноста.

ФАКТОР 2: Канал на комуникација

А) Општи медиуми

Несомнено, медиумите можат да бидат голем сојузник на стратегијата (конкретно на медиумите се гледа како многу повеќе „противник“, бидејќи шират пораки кои ги зајакнуваат предрасудите и гласините).

Б) Веб-страници

Препорачливо е да имате веб-страница каде што секој може да оди за да добие подетални информации за целите, дејствијата или ресурси на стратегијата. Важно е да се обезбедат информации и да се привлече внимание кон мрежа и улогата на активистите против гласини и да ги дистрибуираат таквите информации и производи што се генерираат во рамките на различните активности, бидејќи тие можат да бидат многу корисни и инспиративни (видеа, стрипови, брошури, прирачници, песни, итн.)

В) Социјални медиуми

Социјалните медиуми не се само преносен канал, туку и исто така алатка за подигање на свеста и важен елемент за рекламирање на проект, дисеминација на пораки, генерирање дебата и сл. Но, не смеаме да забораваме дека социјалните медиуми сè повеќе стануваат главен канал за ширење неточни гласини и затоа, ако сакате да ги користите социјалните медиуми како канал против гласини, клучно е вашиот тим да биде запознаен со нив и да биде обучен да ги користи. Во спротивно нема да го постигнете посакуваното влијание.

Г) Јавни настани

Јавни настани и места за состаноци каде што можеме да ја објасниме кампањата - фестивали, конференции, семинари, забавни настани и слично.

Д) Инфлуенсери

Вклучување на инфлуенсери, односно ангажирање на локални икони од области како што се културата и спортот, со цел постигнување поголемо влијание врз граѓаните и медиумите. Сепак, нивниот ангажман треба да биде искрен, а не површна акција за публицитет.

ФАКТОР 3: Контекст

Пред да дизајнирате каква било порака за комуникација и акција, треба да ги земете предвид специфичните околности на контекстот во кој ќе се интервенира. На перцепциите на граѓаните може да влијаат многу фактори, како што е моменталната политичка состојба (зголемување на популистички и ксенофобични дискурси), влијанието на една економска криза или период на поинтензивно пристигнување на бегалци и слично. Покрај тоа, ако сакаме да се фокусираме на теми во врска со пазарот на трудот, образованието или здравствените проблеми, треба да земеме предвид кои се тековните предизвици од тие полиња пред да се испрати каква било порака што може да биде погрешно разбрана.

ОСТАНАТИ ФАКТОРИ:

Лого и слоган

Градењето на глобален и инспиративен идентитет на стратегијата е многу важно, и креативните логоа и пароли играат важна улога. Се препорачува стратегијата да има карактеристично лого и еден или повеќе слогани што треба да го подигнат интересот и вниманието во позитивна и оригинална форма.

Јавни презентации

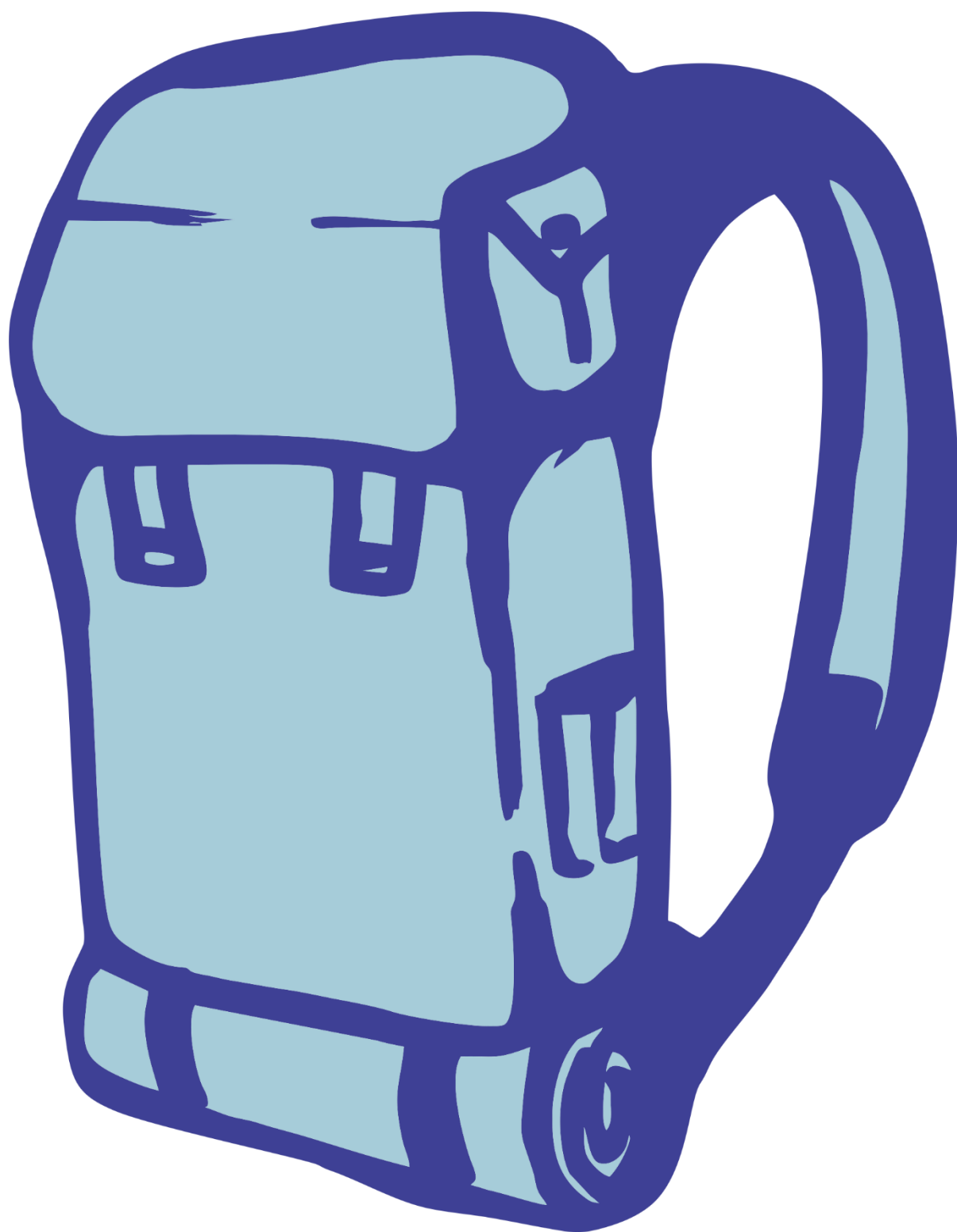
Во одреден момент ќе биде потребно да се направи јавна презентација на стратегијата до потенцијалните засегнати страни со цел да се објасни одлуката за започнување на оваа стратегија, за да се покаже политичката посветеност и да се известат локалните актери и граѓаните за оваа одлука. Може да биде корисно да се побара активно учество и ангажирање на идните актери во мрежата, додека да регистрирате реакција на јавноста и медиумите.

Материјали и ресурси за комуникација

Може да се изработи различен и многу креативен материјал за да се дисеминираат содржините на стратегијата против гласини на пошироко ниво на публика, на пример брошури, видеа, стрипови, песни, приказни, мултимедијални производи, очила, маици, чанти и многу повеќе предмети.

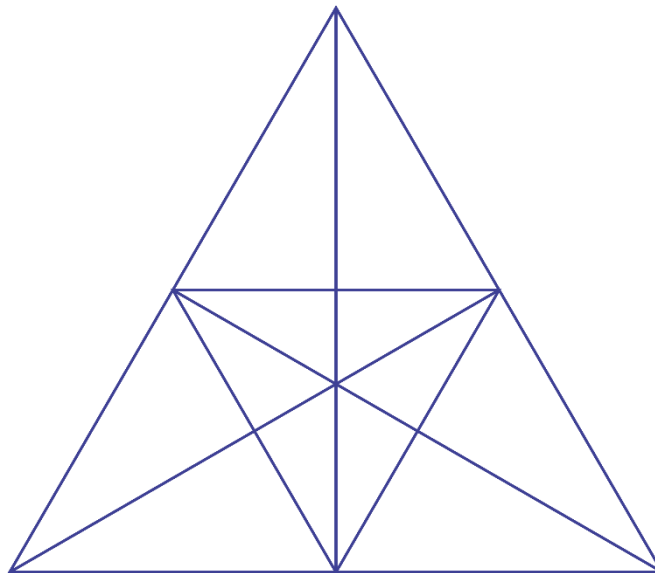

ANNEX - РАБОТНИ ЛИСТОВИ

Работен лист : (НЕ)ВОЗМОЖНА МИСИЈА

1. Набројте 30 работи/нешта кои може да ги правите во 1м²
2. Најдете и донесете предмети кои почнуваат со буквите од азбуката (31 предмет)
3. Подгответе кратка песна за овој тренинг со кореографија и изведете ја
4. Направете групна слика со сите учесници, обучувачи, организатори
5. Пресметајте ги триаголниците на сликата

Работен лист за учесниците: БИНГО

Локална организација која работи на заштита на правата на децата	Еден борец за човекови права	Човеково право кое е прекршено во услови на рестрикции во врска со COVID 19
Пејач/ка кој/а пее за правата на луѓето/децата	Право кое го имаат децата, а го немаат возрасните	Право кое често им се прекршува на жените
Документ кој ги промовира правата	Право кое тебе ти било прекршено во минатата недела	Меѓународна организација која работи на заштита на човековите права

Работен лист за учесниците: ПРИНЦИПИ

Треба да бидеш добар(ра) за да ги заслужиш човековите права				
0%	25%	50%	75%	100%
Да бидеш слободен(на) повеќе значи да не бидеш лишен(а) од слобода отколку да бираш да правиш што ќе посакаш				
0%	25%	50%	75%	100%
Избор нема ако не ги знаеш карактеристиките на работите меѓу кои треба да избереш				
0%	25%	50%	75%	100%
Доволно е јас да се грижам за моите права и ти да се грижиш за твоите права				
0%	25%	50%	75%	100%

Работен лист за учесниците: УНИВЕРЗАЛНА ДЕКЛАРАЦИЈА ЗА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА

УНИВЕРЗАЛНА ДЕКЛАРАЦИЈА ЗА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА

Усвоена и објавена во Резолуцијата 217 A(III), од 10 декември 1948 година, на Генералното собрание

ПРЕАМБУЛА

Бидејќи признавањето на вроденото достоинство, и на еднаквите и неотуѓиви права на сите членови на човештвото се темелите на слободата, правдата и мирот во светот;

Бидејќи непочитувањето и омаловажувањето на човековите права резултираа со варварски постапки што претставуваат навреда на човековата совест и бидејќи создавањето на свет во кој луѓето ќе ја уживаат слободата на говор и убедување и ќе бидат ослободени од стравот од војна и сиромаштија, се прогласува како најголем идеал на сите луѓе;

Бидејќи е суштествено човековите права да бидат заштитени со закон, а човекот да не биде принуден последен излез да бара во побуната против тиранијата и угнетувањето;

Бидејќи е суштествено да се унапредува развојот на пријателските односи меѓу народите;

Бидејќи народите на Обединетите нации со повелбата ја потврдија нивната верба во основните човекови права, во достоинството и вредноста на човековата личност и во еднаквите права на мажите и жените и се одлучија да го потпомагаат општествениот напредок и подобрите животни стандарди во услови на поголема слобода;

Бидејќи земјите – членки се обврзаа да го издигнуваат универзалното почитување и следење на човековите права и слободи, во соработка со Обединетите нации;

Бидејќи општото разбирање на овие права и слободи е од најголемо значење за целосно спроведување на нивната заложба;

Сега, затоа,

Генералното собрание

Ја прогласува оваа Универзална декларација на човековите права како општ стандард, што треба да го достигнат сите луѓе и нации, и за таа цел секој поединец и секој орган на општеството секогаш, имајќи ја на ум оваа Декларација, ќе се стремат преку подучување и образование да го промовираат почитувањето на овие права и слободи и преку прогресивни национални и меѓународни мерки ќе обезбедуваат нивно општо и ефикасно признавање и почитување и меѓу народите на земјите – членки и меѓу народите на териториите под нивна јурисдикција.

Член 1

Сите човечки суштества се раѓаат слободни и еднакви по достоинство и права. Тие се обдарени со разум и совест и треба да се однесуваат еден кон друг во духот на општо човечката припадност.

Член 2

Сите права и слободи наведени во оваа Декларација им припаѓаат на сите луѓе, без оглед на нивните разлики, како што се: раса, боја, пол, јазик, религија, политичко или друго убедување, национално или општествено потекло, сопственост, раѓање, или друг статус.

Натаму, нема да се зема предвид политичкиот, правниот или меѓународниот статус на земјата или територијата на која и припаѓа лицето, без разлика дали земјата е независна, под старателство, без самоуправна власт или под каков и да е друг облик на ограничување на нејзиниот суверенитет.

Член 3

Секој има право на живот, слобода и сигурност.

Член 4

Никој нема да биде роб или потчинет; ропството и трговијата со робови ќе бидат забранети во сите нивни форми.

Член 5

Никој нема да биде подложен на тортура или на суров, нехуман или понижувачки третман или казна.

Член 6

Секој има право насекаде да биде признаен како личност пред законот.

Член 7

Сите луѓе се еднакви пред законот и на сите им припаѓа, без никаква дискриминација, еднаква заштита со закон. На сите им припаѓа еднаква заштита од каква и да е дискриминација, што е во спротивност на оваа Декларација и од какво и да е поттикнување на таква дискриминација.

Член 8

Секој има право на ефикасни правни лекови пред надлежните национални судови за дела што ги кршат основните права што му припаѓаат според уставот или законот.

Член 9

Никој човек нема да биде подложен на произволно апсење, притвор или прогонување.

Член 10

Секој има потполно еднакво право на праведно и јавно судење пред независен и непристрасен суд, при одредувањето на неговите права и обврски и во услови на какво и да е кривично обвинение против него.

Член 11

1. Секој обвинет за кривично дело има право да се претпоставува дека е невин се додека не се докаже неговата вина во согласност со закон и на јавно судење, на кое тој ги има сите гаранции неопходни за неговата одбрана.

2. Никој нема да се смета за виновен за кое и да е кривично дело поради дејство или пропуст, што не претставувале кривично дело според националното или меѓународното право во времето кога тоа било сторено. Исто така, не смее да се изрече казна поголема од онаа што се применувала во времето кога било сторено кривичното дело.

Член 12

Никој нема да биде изложен на произволно вмешување во неговиот приватен и семеен живот, домот или преписката, ниту пак на напади врз неговата чест и углед. Секој има право на правна заштита од таквото вмешување или напади.

Член 13

1. Секој има право на слобода на движење и живеалиште во рамките на границите на секоја држава.

2. Секој има право да ја напушти земјата, вклучувајќи ја и неговата сопствена земја, како и да се врати во својата земја.

Член 14

1. Секој има право во друга држава да бара и да ужива азил поради прогонување.

2. Луѓето не можат да се повикаат на ова право во случај на прогонување што произлегува од неполитички злосторства или од дејствија што се спротивни на целите и начелата на Обединетите нации.

Член 15

1. Секој има право на државјанство.

2. Никому не смее произволно да му биде одземено неговото државјанство, ниту пак ќе му се порекне правото да го промени државјанството.

Член 16

1. Полнолетните мажи и жени, без никакви ограничувања врз основа на расата, националноста или религијата, имаат право да стапат во брак и да основаат семејство. Ним им припаѓаат еднакви права пред бракот, за време на бракот и по неговото раскинување.

2. Бракот ќе се склучи само со слободна и целосна согласност на идните брачни другари.

3. Семејството е природна и основна ќелија на општеството и има право на заштита од страна на општеството и државата.

Член 17

1. Секој човек има право на сопственост, како самостојно, така и заедно со други.

2. Никој нема да биде произволно лишен од неговата сопственост.

Член 18

Секој има право на слобода на мислата, совеста и религија. Ова право ја вклучува и слободата – човекот да ја промени својата религија или убедување, како и слободата – човекот, индивидуално или во заедница со други луѓе, приватно или јавно, да ја манифестира својата религија или убедување преку подучување, практикување, одржување служби или обреди.

Член 19

Секој има право на слобода на мислење и изразување. Ова право ја вклучува и слободата да се застапува одредено мислење без никакво вмешување и да се бараат, да се примаат и да се даваат информации и идеи преку медиумите и без оглед на границите.

Член 20

1. Секој има право на слобода на мирни собири и здружување.
2. Никој не може да биде принуден да членува во некое здружение.

Член 21

1. Секој има право да учествува во управувањето со неговата земја, непосредно или преку слободно избрани претставници.
2. Секој има право на еднаков пристап кон јавните служби во неговата земја.
3. Волјата на народот ќе биде основата на власта, волјата на народот ќе се изразува на повремени и автентични избори, што ќе се одржуваат, со универзално и еднакво право на глас и со тајно гласање или според соодветните процедури на слободно гласање.

Член 22

Секој, како член на општеството, има право на социјална сигурност и има право да ги остварува своите економски, социјални и културни права, неделиви од неговото достоинство и слободниот развој на неговата личност, и тоа преку национални напори и меѓународна соработка и во согласност со поредокот и потенцијалите на секоја држава.

Член 23

1. Секој има право на работа, слободен избор на работно место, праведни и поволни услови за работа и заштита од невработеност.
2. Секој, без каква и да е дискриминација, има право на еднаква плата за иста работа.
3. Секој кој работи има право на праведен и соодветен надоместок што нему и на неговото семејство ќе им обезбеди достоинствен живот, а кој надоместок ќе биде надополнет, до колку е неопходно, со други средства на социјална заштита.
4. Секој има право да основа и да се зачленува во синдикати заради заштита на неговите интереси.

Член 24

Секој има право на одмор и слободно време, вклучувајќи ги тука и разумното ограничување на работното време и правото на повремен платен одмор.

Член 25

1. Секој има право на животен стандард што нему и на неговото семејство ќе им обезбеди здравје и добросостојба, вклучувајќи храна, облека, живеалиште и медицинска грижа и неопходни социјални услуги, и право на осигурување во случај на невработеност, болест, инвалидност, вдовство, старост или во друг случај на недоволни средства за живот поради околности што се надвор од неговата контрола.

2. На мајките и на децата им припаѓаат посебна грижа и помош. Сите деца, без оглед на тоа дали се вонбрачни или не, ќе ја уживаат истата социјална заштита.

Член 26

1. Секој има право на образование. Образованието ќе биде бесплатно, барем на ниво на основно образование. Основното образование ќе биде задолжително. Техничкото и стручното образование ќе бидат општо достапни, а пристапот кон високото образование ќе биде достапно за сите врз основа на заслужените оценки.

2. Образованието ќе биде насочено кон целосниот развој на човековата личност и кон зајакнување и почитување на човековите права и основни слободи. Со него ќе се унапредува разбирањето, толеранцијата и пријателството меѓу сите народи, расни и религиозни групи и ќе се унапредуваат активностите на Обединетите нации за одржување на мирот.

3. Родителите имаат првенственото право да го изберат видот на образованието што ќе им биде дадено на нивните деца.

Член 27

1. Секој има право слободно да учествува во културниот живот на заедницата, да ужива во уметноста и да го споделува научниот напредок и неговите благодети.

2. Секој има право на заштита на моралните и материјални интереси што произлегуваат од кое и да е научно, литературно или уметничко дело, чиј автор е тој.

Член 28

Секој има право на општествен и меѓународен поредок, во кои правата и слободите наведени во оваа Декларација можат да бидат целосно реализирани.

Член 29

1. Секој има должности кон заедницата во која единствено евозможен слободниот и целосен развој на неговата личност.

2. При користењето на своите права и слободи, секој човек ќе подлежи само на такви ограничувања, какви што се определени со закон, со единствена цел да се осигура должното признавање и почитување на правата и слободите на другите и со цел да се задоволат предметните барања во врска со моралот, јавниот ред и општата благосостојба во едно демократско општество.

3. Овие права и слободи во ниту еден случај не можат да бидат користени на начин што е спротивен на целите и принципите на Обединетите нации.

Член 30

Ниедна одредба од оваа Декларација не може да се толкува, како да и дава какво и да е право на некоја држава, групација или поединец да дејствуваат или да сторат некој акт со цел за рушење на правата или слободите предвидени со оваа Декларација.

Работен лист за учесниците: ТЕСТ

1.	Луѓето со очила и високо чело се паметни.	
2.	Жените се погрижливи од мажите, па затоа ако сум директор во градинка, ним ќе им дадам предност за вработување.	
3.	Се качувам во такси само ако вози маж. Се знае дека мажите се подобри возачи!	
4.	И на вујко ми еден пријател лекар му кажал дека <i>коронава</i> не е како другите вируси. Се знае дека е намерно направена – да нè сотре!	
5.	Влегувам во дуќан за мобилни телефони. Гледам, пред мене чека една баба, па си заминав. Кој ќе ја дочека додека да избере што сака, а и онака не знам што ќе ѝ е мобилен телефон!	
6.	Македонците се многу гостопримливи.	
7.	Готово ни ја продадоа земјава. Знаеш дека и во Гевгелија се гради камп, сите зборат – и во Куманово, и во Битола ... Вчера еден колега ми кажа дека и кај Велес нешто се градело – сигурно и таму камп! Ќе ни ги населат мигрантите секаде! Па после арапски броеви ќе учат децава во училиште!	
8.	Албанец никогаш нема да те излаже. Даден збор си е даден збор!	
9.	Детево е единец во семејството. Мора да е размазено.	
10.	Ако се тркаат на 100м најбрзиот маж и најбрзата жена на светот – мажот ќе победи.	
11.	Младите се наркомани.	

Работен лист за учесниците: АИЈАМАНТ

<p>Кажано во приватен и-маил до пријател како „на шега“</p> <p>Едноставно треба да ги сотреме хомосексуалците!</p>	<p>Петиција објавена на Фејсбук страница со над 1000 пријатели</p> <p>Да им забраниме на хомосексуалците учество во јавниот живот! Потпишете ја оваа петиција за да им кажеме на политичарите!</p>
<p>Коментар на една неонацистичка веб страна на кој има 576 „лајка“</p> <p>Хитлер беше во право што ги испраќаше хомосексуалците во гасни комори!</p>	<p>Рефрен во една анти-хомосексуална песна, со 25 000 прегледи</p> <p>СМРТ ЗА ЛГБТ!</p>
<p>Интервју на министерот за внатрешни работи во врска со усвојување на нов закон</p> <p>Треба да се концентрираме на тоа да ги излечиме хомосексуалците, а не да ги толерираме!</p>	<p>Воведник во онлајн весник кој се жали на пресуда на Европскиот суд за човекови права</p> <p>Болно е тоа општество што ја смета хомосексуалноста за нешто ПРИРОДНО.</p>
<p>Порака на еден политичар со 35000 следбеници напишана на твитер</p> <p>Никој од моите соученици од средно кои беа хомосексуалци, не успеа во животот!</p>	<p>Карикатура во која на стереотипен начин е прикажан хомосексуалец со рогови</p> <p>Хомосексуалците се опседнати со демони!</p>
<p>Коментар под статија на познат новинар кој е хомосексуалец</p> <p>Да ти е...м мајката! Ти си едно болно копиле</p>	

ЈА ОПУЛИ СЕ ДЕВОЈЧЕ

**Ја опули се, девојче,
на ваа тука планина,
што магла има на неа.
да не ја речеш од бога,
туку да речеш од мене.
тоа се мојте заивови,
што заивамјаска за тебе,
а ќе изгорам крај тебе.**

ЗА СОВЕТ НА ЕВРОПА

Советот на Европа (COE) – е водечка организација за човековите права на континентот. Вклучува 47 земји членки и комбинирана популација од преку 800 милиони луѓе, формиран е во 1949 год. со цел да се погрижи да не се повторат повеќе злосторствата од Втората Светска Војна.

Сите држави членки на Советот на Европа ја потпишаа Европската конвенција за човекови права, која претставува меѓународен договор за заштита на човековите права, демократијата и владеењето на правото. Европскиот суд за човекови права ја следи примената на оваа конвенција од страна на државите членки.

Советот на Европа е единствената организација во светот каде што младите лидери донесуваат еднакви одлуки со претставниците на владите за младински приоритети, програми и политики.

Повеќе може да дознаете на: www.coe.int

ЗА ЕВРОПСКАТА МЛАДИНСКА ФОНДАЦИЈА

Европската Младинска Фондација (EYF) е формирана во 1972, и игра значајна улога во работата на Советот на Европа (CoE), охрабрувајќи соработка помеѓу младите луѓе во Европа, фасилитирајќи го нивното активно учество во граѓанското општество и во процесот на донесување на одлуки.

Повеќе од 40 години EYF обезбедува помош и финансирање на младински активности кои промовираат човекови права, демократија, толеранција и солидарност. Оваа фондација им овозможува на младите луѓе глас во политичкиот и демократскиот живот како и алатки кои им се потребни за ефективно функционирање во денешните различни општества.

Врз основа на Европскиот Младински Центар на Советот на Европа во Стразбург, секоја година ЕМФ, алоцира околу 3 милиона евра за младински проекти.

ЕМФ поддржува една младинска активност за секој работен ден во Европа - 300 грантови вклучувајќи преку 15,000 млади луѓе годишно. Преку 370,000 млади Европјани досега имале придобивка директно од проекти финасирани од ЕМФ.

Повеќе може да дознаете на: <http://eyf.coe.int>

ЗА ФОРУМ 16 И КАМПАЊАТА ПРОТИВ ГЛАСИНИ „ГЛАСНО СОКАЧЕ – БУДНО ЧИКМАЧЕ“

Здружението за граѓански активизам ФОРУМ 16 е основано во 2013 година. Целите на ФОРУМ 16 се:

1. Да охрабри и поддржи младински активизам во областа на културата, економски развој, локалната власт, спортот и образованието.
2. Да промовира и поддржи граѓанските иницијативи кои поттикнуваат социјален напредок, европски вредности и меѓународна соработка.
3. Да охрабри и поддржи претприемачкиот дух и зајакнување на екосистемот во Македонија за формирање на бизниси, граѓански организации и социјални претпријатија.
4. Да охрабри и поддржи волонтерство и неформално образование.

Истите се реализираат низ следниве програми: (СТ)АРТ, Кој ако не младите? Кој ако не ти?, Лабораторија за фузија.

Капањата против гласини „Гласно сокаче – Будно чикмаче“ е дел од програмата (СТ)АРТ, која промовира човекови права преку креативност и уметност.

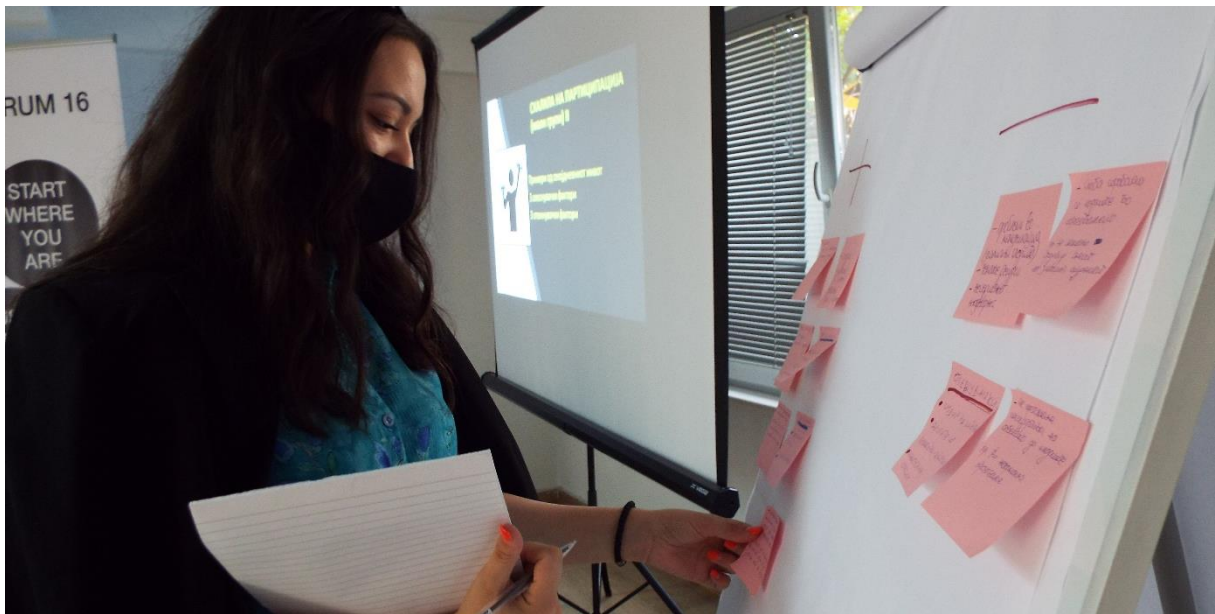
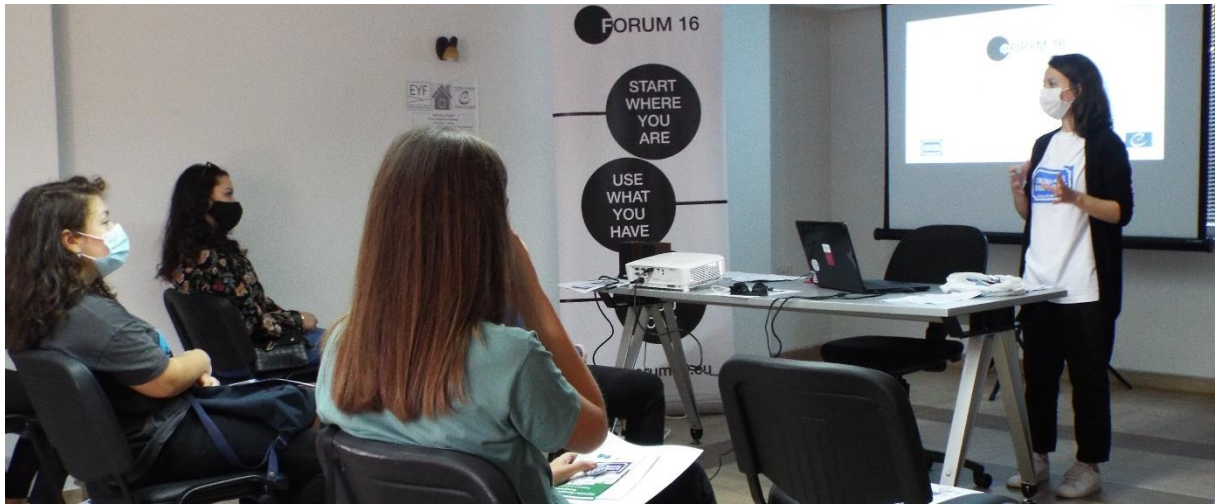

Во 2017 година под менторство на Организацијата за безбедност и соработка на Европа (ОБСЕ) – Мисијата во Скопје, ФОРУМ 16 организира пилот-активности во Битола и идентификуваше гласини кои промовираат негативни стереотипи, а кои се однесуваат на жените, младите, повозрасните, Ромите и други групи. Бидејќи ФОРУМ 16 е организација која работи со млади, решивме да се фокусираме на гласините кои се однесуваат на младите луѓе.

Стратегијата на кампањата против гласини „Гласно сокаче – Будно чикмаче“ е да обучи активисти против гласини. Тие по обуката, преку волонтерски активности создаваат или обновуваат интересни, но игнорирани јавни места. Оваа волонтерска активност има за цел да ги промени гласините дека „младите во Битола само пијат кафе на Широк Сокак и ништо не работат“, па според тоа често се окарактеризирани како „мрзливи“ и „незаинтересирани за заедницата“. Идејата е дека заедничката работа на младите и постарите луѓе да ги подобрат запоставените локации во нашата заедница (тесни улички, клупи, фонтани итн.) може да помогне да се промовира атмосфера на вклучување, толеранција и разбирање. Во 2018 и 2019 година волонтерската активност во рамки на кампањата се спроведе со придонес на ФОРУМ 16, придонес од здруженија на граѓани, донации од мал број компании, како и логистичка поддршка од општина Битола и дел од јавните претпријатија (Комуналец и Нискоградба).

Во 2019 година ФОРУМ 16 доби признание „Организатор на волонтерска работа“ од Локалниот Совет за Волонтерство на Општина Битола – ЛСВ токму за волонтерските активности во рамки на Кампањата против гласини.

ГАЛЕРИЈА НА ФОТОГРАФИИ ОД КАМПАЊА

Во подготовка на овој Прирачник учествуваа:

м-р Наташа Чавдаровска, Марија Костовска, д-р Марина Тунева, Филипина Негриевска

Користена беше и следнава литература:

Antirumours Handbook, 2018, Council of Europe, Daniel de Torres Barderi

Фотографиите се направени од Анкор Медиа и волонтерите Костанца Споа и Емилија Крстевска

Дизајн: Ана Караманди

октомври 2020 година

